

**prof. PaedDr. Jozef Liba, PhD. Pedagogická fakulta, Prešovská univerzita
v Prešove**

P O S U D O K

**publikačnej činnosti a celkové zhodnotenie vedeckej a pedagogickej činnosti
v rámci inauguračného konania za profesora doc. PhDr. Ivana Lukšíka, CSc.
v študijnom odbore 1.1.4 Pedagogika**

V zmysle § 4 ods. (8) Vyhlášky MŠ SR č. 6/2005 Z. z. o postupe získavania vedecko-pedagogických titulov docent a profesor predkladám stanovisko a hodnotenie vedecko-pedagogickej a odbornej činnosti doc. PhDr. Ivana Lukšíka, CSc.

Menovaný predložil k svojmu inauguračnému konaniu charakteristiku a výber prác zo svojej pedagogickej a vedecko-výskumnej činnosti. Pri analýze informácií a faktov v profesijnom životopise a celkovom hodnotení činnosti doc. PhDr. Ivana Lukšíka, CSc. chcem v úvode posudku zvýrazniť, že menovaný spĺňa scientometrické ukazovatele požadované Pedagogickou fakultou TU v Trnave, ba v niektorých oblastiach (citácie podľa SCI) ich vysoko prekračuje. Upozorňujem ale na požiadavku konkrétnej kvantifikácie autorského podielu (% - podiel) uchádzača pri kolektívnych výstupoch (prevažujú).

Menovaný ukončil v roku 1984 Filozofickú fakultu UK v Bratislave študijný odbor psychológia. Vedecko-akademickú hodnosť CSc. získal v roku 1993 na KVSBK SAV vo vednom odbore sociálna psychológia. Za docenta sa habilitoval v roku 2005 na Pedagogickej fakulte UK v Bratislave v odbore pedagogická psychológia. Z uvedeného nadobúdania vedecko-pedagogických hodností vyplýva orientácia na odbor psychológia s výskumnou reflexiou pedagogických a socio-kultúrnych kontextov uvedeného odboru.

Doc. Lukšík pôsobil ako docent/mimoriadny profesor na Pedagogickej fakulte UK v Bratislave od roku 2005 do roku 2012; na Pedagogickej fakulte TU v Trnave pôsobí ako docent/mimoriadny profesor od roku 2012. Dopolňoval prešiel rôznymi pozíciami od vedeckého pracovníka SAV až po docenta a mimoriadneho profesora. V pedagogickom procese zabezpečuje prednášky a semináre z Metodológie pedagogického výskumu a Matematicko-štatistických metód vo výskume, zabezpečuje tiež výučbu v oblasti sociálnej patológie detí, sociálnych otázok sexuality, sociálnych otázok HIV/AIDS, základov rodinnej a školskej sexuálnej výchovy. Z uvedeného

vyplýva, že inaugurator je pedagógom širšieho zamerania s istou dominanciou v metodológii. Doložením uvedeného je vedenie bakalárskych, diplomových prác, doktorandských prác (6), z toho 3 doposiaľ úspešne obhájených, tiež oponovanie primeraného počtu bakalárskych, magisterských, rigoróznych a dizertačných prác. Kandidát je spolugarantom doktoranského studijného programu školská pedagogika, ktorý sa realizuje v spolupráci PdF TU a ÚSK SAV. Konštatujem relevantnú účasť na domácich a najmä zahraničných výskumných projektoch, čo dokumentuje zodpovedajúcu a uznanú kompetenciu inauguranta.

Z profesijnej charakteristiky k návrhu doc. PhDr. Ivana Lukšíka, CSc. na vymenovanie za profesora vyplýva, že doteraz publikoval 2 vedecké monografie vydané v domácich vydavateľstvách; 3 vysokoškolské učebnice a skriptá; 69 pôvodných vedeckých prác v domácich časopisoch a zborníkoch; 29 pôvodných vedeckých prác v zahraničných časopisoch a zborníkoch. Na publikované práce zaznamenal 253 zahraničných citácií registrovaných v citačných indexoch Web of Science a Scopus, 4 domáce citácie registrované v citačných indexoch Web of Science a Scopus, 11 zahraničných citácií neregistrovaných v citačných indexoch a 46 domáciach citácií neregistrovaných v citačných indexoch.

V kontexte profesijných prístupov je potrebné uviesť a zhodnotiť predovšetkým vedecko-výskumnú činnosť inauguranta. Celkovo vykazuje riešenie a vyriešenie 15 výskumných projektov – z toho 4 projekty národnej grantovej agentúry VEGA (vedúci projektu), tiež ďalších domácich a zahraničných projektov, ktoré svojím zameraním presahujú slovenský výskumný rámec.

Konštatujem, že po obsahovej stránke je výskumná a publikačná činnosť inauguranta tematicky heterogénná (kultúra školy, sexualita, rodovosť, voľný čas, životné štýly, migrácia, drogové problémy, občianstvo, metodológia). Napriek uvedenému je tu možné vnímať primeranú ucelenosť a konzistentnosť. Publikované práce vychádzajú z empirických výskumov a saturujú zodpovedajúci aplikačný kontext.

Pozitívne je potrebné hodnotiť aktívne vystúpenia na domácich a zahraničných vedeckých konferenciách, zodpovedajúcu expertíznu a posudzovateľskú činnosť doc. PhDr. Ivana Lukšíka, CSc., ako aj jeho členstvo v odborných a vedeckých komisiach a redakčných radách.

Z prezentovaných aktivít vyplýva výrazné zariadenie inauguranta nielen pre vedu a odbor, ale aj pre aplikáciu poznaného v podmienkach praxe.

V uvedených súvislostiach ma zaujíma názor inauguranta na hodnotenie vlastného prínosu v oblasti *vplyvu školského prostredia (kultúra školy) na úspešnosť a „problémovosť“ žiakov* a v oblasti *sociálnych a výchovných súvislostí sexuality a rodovosti*

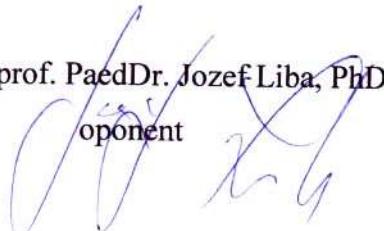
Záver:

Inaugurant svojimi doterajšími vedeckými a pedagogickými výsledkami preukázal spôsobilosť vykonávať pozíciu, poslanie univerzitného profesora. Splnil požadované kvalifikačné a scientometricke predpoklady a ukazovatele na udelenie tejto najvyššej vedecko-pedagogickej hodnosti. Na základe uvedeného navrhujem vymenovať doc. PhDr. Ivana Lukšíka, CSc. za profesora v odbore 1.1.4 Pedagogika.

V Prešove 4. 3. 2013

prof. PaedDr. Jozef Liba, PhD.

oponent

Posudek oponenta k žádosti doc. PhDr. Ivana Lukšíka, CSc. o jmenování profesorem v oboru pedagogika

Úvod

Při zpracovávání posudku jsem vycházel z těchto podkladů:

- 1) materiálů dodaných uchazečem (profesní životopis, přehled pedagogické a vědecké činnosti, seznam publikovaných prací a ohlasy na tyto práce),
- 2) záznamu publikací uchazeče zařazených do databází Web of Science a SCOPUS,
- 3) publikací, které považuje uchazeč za své nejvýznamnější:
 - a) Plichtová, J. (ed) (2010). *Občianstvo, participácia a deliberácia na Slovensku: teória a realita*. Bratislava: Veda. Kapitoly:
 - Lukšík, I. Úskalia na ceste k participatívnomu spravovaniu vecí verejných: prípad pezinskej skládky (497-514).
 - Lukšík, I. & Zápotočná, O. Kultúra školy a občianska participácia (s. 333-356).
 - Zápotočná, O. & Lukšík, I. Modely občianskeho vzdelávania a ich podiel na formovaní aktívneho demokratického občianstva (s. 313-332).
 - b) Lukšík, I. (2012a). Kultúry škôl na Slovensku a ich vplyv na výsledky žiakov a „problémovost“ žiakov. In I. Lukšík (ed.) *Kultúra škôl a výchovných zariadení* (s. 11-66). Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave.
 - c) Lukšík, I. (2012b). *Osoba v kontextoch a textoch*. Bratislava: Geotropos.

Hodnocení pedagogické a vědecké činnosti uchazeče na základě textových výpovědí (podklady viz ad 1 a ad 2)

Pedagogická činnost uchazeče je saturovaná především výukou v kurzech různých studijních programů (Pedagogika, Predškolská a elementárna pedagogika a Sociálna práca), vedením a oponováním závěrečných kvalifikačních prací a podílem na přípravě podkladů k akreditaci studijních programů. Převažují aktivity v oboru pedagogika a předškolní a elementární pedagogika. Autorský se podílel na dvou vysokoškolských učebních textech a dvou učebnicích.

Rozsáhlá je vědecko-výzkumná činnost uchazeče. Lze konstatovat, že jeho výzkumná téma měla (mají) mezioborový charakter, a to na pomezí sociální psychologie a sociální pedagogiky a do určité míry i sociologie. I. Lukšík vedl na Slovensku řadu výzkumných projektů VEGA, které se týkaly školní kultury a jejích subkultur, volného času dětí a mládeže, sociálních mikrokultur dětí v těžkých životních situacích aj. Zapojil se však také do dalších projektů základního a aplikovaného výzkumu, včetně projektů zahraničních. Pozoruhodné je, že volba výzkumných témat byla vyvolána aktuálními problémy edukativní praxe.

Výsledky výzkumů publikoval v mnoha studiích na Slovensku a v zahraničí, shrnul je v několika monografiích a referoval o nich na tuzemských a zahraničních konferencích. Významné jsou zahraniční publikace, které jsou zařazeny v databázích Web of Science a SCOPUS. Některé z nich jsou uveřejněny v impaktovaných zahraničních časopisech. Řada vědeckých studií vznikla ve spoluautorství. O významu publikovaných prací svědčí jejich citace, kterých uchazeč vykazuje značné množství. Jen pro ilustraci: ke dni 10. 5. 2013 jsem v databázi Web of Science nalezl 14 publikací – u dvou je autorem I. Lukšík, u ostatních je spoluautorem. U některých kolektivních publikací, na kterých I. Lukšík participoval, jsou uvedeny poměrně velké počty citací registrované ve Web of Science (38, 63, 117).

Hodnocení předložených publikací uchazeče (viz ad 3)

Publikace I. Lukšíka lze souhrnně charakterizovat těmito znaky:

- mezioborovostí (v publikacích se odráží autorovo psychologické vzdělání s výraznými přesahy do oblasti edukace),
- účelnou volbou tématu (ta vychází do značné míry z potřeb edukační i širší společenské praxe),
- analytickým myšlením autora,
- metodologickou precizností,
- vyvážeností teoretického rozpracování témat, metodologie výzkumu a závěrů pro praxi.

Jedním z klíčových témat uchazeče je kultura školy a její zkoumání (Lukšík, 2012a, Lukšík & Zápotocná, 2010). Zatímco ve studii publikované ve spoluautorství s O. Zápotocnou (Lukšík & Zápotocná, 2010) se začínají objevovat zárodky novějších pohledů na kulturu školy a první výsledky jejího výzkumu, v další samostatné studii (Lukšík, 2012a) se již můžeme setkat s vyzrálejším teoretickým zakotvením i podrobnější analýzou a zejména interpretací empirických dat. Tuto Lukšíkovu studii považuji za velmi zdařilou. Je důsledně opřena o zdůvodněná teoretická východiska a popisuje, analyzuje a shrnuje výsledky smíšeného výzkumu kultury školy. Výzkumné metody (a techniky) byly voleny tak, aby zjistili pohledy všech aktérů, kteří výrazně kulturu školy ovlivňují – učitelů, žáků a vedoucích pracovníků školy. Zajímavé a podnětné jsou zejména závěry vyplývající z výzkumných dat, které se týkají typologie škol podle převažujícího typu jejich kultury, vztahu kultury školy a výsledků žáků a výchovných opatření uplatňovaných v jednotlivých typech kultury školy.

V této studii autor vysvětluje, že kultury škol lze považovat i za systémy textů, za určitou textualitu. Toto pojetí kultury školy, které se opírá o sociálně konstruktivistické (resp. konstrukcionistické) teorie, je zajímavé a také inspirativní: „Texty sa týkajú najmä zavedených foriem sociálneho života a sveta (napr. kultúra, veda, umenie). Školy tiež patria medzi zavedené spôsoby života. Školy, popri svojej materiálnej stránke, tiež pozostávajú zo slov, symbolov, ktoré sú odrazom myslenia, cítenia aktérov, ktorí ich prevzali, vytvorili, resp. sa podľa nich správajú.“ (Lukšík, 2012a, s. 59). Nabízí se otázka, jak uvedené pojetí ovlivňuje volbu a způsob použití metod a technik výzkumu kultury školy.

Sociálním konstrukcionismem je inspirovaná další Lukšíkova publikace, v níž se zamýšlí nad „osobou“ v textech a kontextech (Lukšík, 2012b). Ve svých úvahách vychází z další teoretické opory – kontextualismu. Z hlediska žánru jde především o vědeckou studii, ale částečně též o odborný esej. To, že autor inklinuje k pojmu „osoba“ nepřekvapuje, tento pojem není v psychologii (zejména sociální) neznámý. Je spojován zejména s jednáním, prožíváním i identitou člověka. Autor prokazuje nejenom psychologické (ostatně je vzděláním psycholog), ale i filozofické a pedagogické znalosti (zde v oblasti sociální pedagogiky). Cituje mnoho autorů, zaujímá k jejich pohledům vlastní stanoviska, avšak řadu problémů spíše otevřívá. Je to samozřejmě, zejména vzhledem k omezenému rozsahu publikace. Na druhé straně je patrné, že I. Lukšíkovi jde o to, vnést do současné (nejen sociální) pedagogiky nové přístupy, které by obohatily zejména její teoretický a metodologický aparát.

Sympatický je jeho pokus ukázat na vzájemné, kontextuální inspirace psychologie a pedagogiky. Podnětné (i když ne vždy zcela nové) jsou náznaky určité vzájemné propojenosti sociální a školní psychologie, sociální pedagogiky, teorie výchovy a speciální pedagogiky, a to zejména při řešení praktických edukativních problémů. A opět otázka - neměly by problémy společně řešené těmito a dalšími psychologickými a pedagogickými disciplínami

ležet na jejich šv? Nepochybně k řešení mezioborových problémů mohou přispět v Lukšíkově studii uvedené náměty.

Závěr

Mým úkolem bylo posoudit způsobilost uchazeče pro získání titulu profesor v oboru pedagogika. Přesto, že autor má primárně psychologické vzdělání (magisterské studium psychologie, kandidatura věd v sociální psychologii a habilitace z pedagogické psychologie), jeho pedagogická i vědeckovýzkumná činnost se velmi úzce dotýká pedagogiky. Jsem dokonce toho názoru, že jeho psychologická erudice a rozhled obohacují pedagogiku (její teorii i praxi) o nové impulzy.

Na základě toho, co jsem měl možnost posoudit, konstatuji, že výsledky Lukšíkovy pedagogické a zejména vědecké a publikační činnosti, spolu s jeho širokým společenskovědním rozhledem a schopnostmi, plně odpovídají kritériím na získání titulu profesor v oboru pedagogika.

V Brně dne 14. května 2013

prof. PhDr. Vlastimil Švec, CSc.

katedra pedagogiky PdF MU

OPONENTSKÝ POSUDOK

k vymenovaciemu konaniu doc. PhDr. Ivana Lukšíka, CSc., za profesora v študijnom odbore Pedagogika

V zmysle Vyhlášky MŠ SR č. 6/2005, § 4 ods. 8 Z.z. o postupe získavania vedecko-pedagogických titulov vypracuvávam oponentský posudok na získanie titulu profesora pedagogiky pre doc. PhDr. Ivana Lukšíka, CSc. K predmetnej veci mi boli doložené nasledujúce podklady: profesijný životopis uchádzača, prehľad o vedeckej a pedagogickej činnosti, zoznam publikáciej činnosti a ohlasov, tabelárne vyjadrenie vybraných extenzívnych ukazovateľov vedeckovýskumnej činnosti uchádzača a vybrané publikácie:

I. Lukšík: Osoba v kontextoch a textoch. Geotropos, Bratislava 2012, ISBN 978-80-

969238-4-7, 96 strán

I. Lukšík (ed.): Kultúra škôl a výchovných zariadení. UK Bratislava 2012, ISBN 978-80-223-2962-0, str. 214, kde uchádzač má úvodný text v rozsahu 66 strán

J. Plichtová : Občianstvo teória a realita, kde Ivan Lukšík sa prezentuje v 10., 11. a 17. kapitole. Najmä v kapitole desiatej prezentoval svoj model občianskeho vzdelávania, čo je prepojenie na pedagogiku.

I. Lukšík vyštudoval psychológiu na FiF UK v Bratislave, titul kandidáta vied získal zo sociálnej psychológie a docentom sa stal v roku 2005 z pedagogickej psychológie. Z uvedených skutočností možno dedukovať, že jeho záujem o pedagogiku a aplikáciu psychológie do pedagogiky bola jeho „životná cesta“. V tomto kontexte možno akceptovať jeho vedecké zameranie na psychológiu pedagogiky i keď nikdy nepôsobil ako učiteľ na základných a stredných školách.

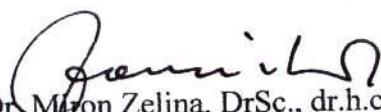
Posúdenie kritérií na získanie titulu profesora v kriteriálnom vyjadrení:

- spĺňa kritérium výučby na vysokých školách 5+5 - učil sedem rokov
- kritéria určujú dve monografie na profesora - akceptabilná je monografia Osoba v kontextoch a textoch /v.c.d., 96 strán/, ako druhú autor uvádza v kategórii AAB publikáciu: Kultúra školy..., ktorej je editorom a má v nej originálneho textu 66 strán, čo sa dá akceptovať, pokiaľ TU nemá iné rozmedzie AH
- v ďalšom je kritérium dvoje skript alebo jedna vysokoškolskú učebnica. V ACB uvádza uchádzač ako vysokoškolskú učebnicu, spoločnú prácu so Supekovou o Sexualite a rodovosti v sociálnych a výchovných súvislostiach (pri tejto práci chýba autorský podiel uchádzača) a ako druhú učebnicu uvádza v spoluautorstve s V. Mayerom prácu: Sociokultúrne otázky AIDS, kde má 90% podiel z rozsahu 111 strán. Na rozdiel od učebníc pre základné a stredné školy sa nedáva doložka o učebničiach pre vysoké školy a tak tieto texty, pokiaľ sú predpísané ako učebnicový materiál, možno akceptovať ako učebnice, pokiaľ nemá TU iné definície, čo je vysokoškolská učebnica... Uvádza jedny skriptá
- počet pôvodných vedeckých prác v domáčich časopisoch a zborníkoch vysoko prekračuje podľa kritériá (40:69)
- a rovnako prekračuje počet aj v zahraničných časopisoch a zborníkoch (15:29)
- kritérium uvádza desať pôvodných prác v karentovaných časopisoch – uchádzač uvádza 13 prác v zátvorke, pretože niektoré z nich sú súčasťou rozsiahlych medzinárodných sledovaní
- podobne je tomu v citáciách a najmä oceňujem vysoký presah zahraničných citácií (262)

Záver:

Na základe splnených formálnych podmienok a kritérií, na základe jeho pedagogickej činnosti, na základe vedeckých prác uchádzača, jeho teoretického a metodologického prínosu pre psychológiu i pedagogiku, na základe celkového posúdenia osobnosti **odporúčam**, aby doc. PhDr. Ivanovi Lukšíkovi, CSc., bol udelený titul profesora v odbore pedagogika.

Bratislava, 18. marca 2013

Prof. PhDr. Miron Zelina, DrSc., dr.h.c.